

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

RELIGIESTUDIES P1

MODEL 2008

MEMORANDUM

Hierdie memorandum bestaan uit 8 bladsye.

VRAAG 1 (VERPLIGTEND)**1.1**

- 1.1.1 Identiteit beteken ...
- Individualiteit
 - Persoonlikheid
 - Erkenning van wie ek is, wie ons is en wie andere is
- (2)
- 1.1.2 Uniekheid beteken ...
- Om ongewoon te wees
 - Om merkwaardig/buitengewoon te wees
 - Om betekenisvol/noemenswaardig te wees
- (2)
- 1.1.3 Eenheid beteken ...
- Harmonie of eenstemmigheid tussen persone, gelowe, ens.
 - Vreedsame naasbestaan van gelowe
 - Dit kan verstaan word as die 'een-heid' van alle gelowe
- (2)
- 1.1.4 Eendersheid beteken ...
- Om eenders te wees
 - Om ooreenkomste te hê
 - Om van dieselfde soort te wees, om dieselfde aard/wese, hoeveelheid, vorm, ens. te hê
- (2)
- 1.1.5 Verskil beteken ...
- Teenoorgestelde van eendersheid
 - Om anders/verskillend te wees
 - Nie dieselfde nie
- (2)
- 1.2 Drie hooftakke van Judaïsme
- Ortodokse Judaïsme
 - Gereformeerde Judaïsme
 - Konserwatiewe Judaïsme
- (6)
- 1.3
- B. Inheemse Afrika-kerke
- (2)
- 1.4 Die verskil tussen die tradisionele geneser ('healer'/inyanga) en die waarsêer (isangoma)
- Die tradisionele geneser (inyanga) is hoofsaaklik 'n geneser.
 - Sy/Hy behandel mense met kruie.
 - Sy/Hy behandel mense met natuurlike medisynes.
 - Die waarsêer (isangoma) is basies doenig met waarsêery/voorspelling.
 - Sy/Hy is ook doenig met bemiddeling tussen die voorvaders en die lewendes.
 - Die waarsêer (isangoma) kan ook sommige van die funksies van die tradisionele geneser (inyanga) uitvoer.
- (10)
- 1.5
- Baha'u'llah.
 - Daar is een God wat in alle gelowe aanbid word, en uiteindelik in

- Baha'i. (4)
- 1.6 Twee algemene kenmerke in Afrika Tradisionele Godsdien in Afrika suid van die Sahara is:
- Die geloof in 'n Opperwese.
 - Verering van die voorvaders.
 - Die afwesigheid van heilige geskrifte.
 - Hulle het nie stigters nie. (4)
- 1.7 'n Unieke kenmerk van Boeddhisme met betrekking tot die leringe daarvan oor God is dat daar geen God in die sentrum van sy oortuiging en die leringe daarvan is nie. (2)
- 1.8 Baie Hindoe-volgelingen aanbid 'n aantal goddelikhede alhoewel sommige glo dat daar 'n enkele God is wat die allerhoogste is. (2)
- 1.9 Pas 'n bron in KOLOM A by 'n godsdien in KOLOM B:
1.9.1	E		(2)
1.9.2	D		(2)
1.9.3	B		(2)
1.9.4	C		(2)
1.9.5	A		(2)
			(10)
			[50]

VRAAG 2

2.1

- 2.1.1 Die Jamiatul Ulama het gereageer deur die Moslems te vra om vreedsaam te protesteer. (2)
- 2.1.2
- Die media moet die sensitiwiteit van individue en gemeenskappe respekteer.
 - Die media moet handeling wat as haatspraak geïnterpreteer kan word, vermy. (4)
- 2.1.3 Die rede vir die impromptu boikot van die *Sunday Times* was omdat hierdie koerant onderneem het om nie die karikature/spotprente van die Profeet Mohammed te publiseer nie. (2)
- 2.1.4
- In sy/haar antwoord moet die leerder bewys lewer van 'n grondige begrip van die behoefte om die sleepvereistes (die reg op die vrye woord; en die verantwoordelikheid om verdraagsaamheid te bevorder) in die regte balans te hou.
 - Die reg op die vrye woord mag nooit gebruik word om die sensitiwiteit van godsdienste te beledig nie. (4)
- 2.1.5
- Ja, dit stel beide kante van die konflik voor.
 - Ons kan die aandag vestig op die inligting wat die perspektief van die koerante verduidelik, asook op die inligting wat na die perspektief van die Moslemgemeenskap verwys. (4)
- 2.1.6 Die Deense ambassadeur in Suid-Afrika het gereageer deur die woede van die plaaslike Moslems aan die Deense regering oor te

- dra en het Moslemleiers in Suid-Afrika verseker dat dit glad nie die bedoeling was om Moslems te beledig nie. (2)
- 2.1.7 Die uitstorting van woede het daartoe gelei dat polisie die veiligheid by Deense missies dwarsoor Suid-Afrika versterk het. (2)
- 2.1.8
- Die brief moet die belangrikheid van die vrye woord soos dit in die grondwet vasgelê is, uitwys.
 - Vrye spraak moet nie gebruik word om kwaadwillig oor ander gelowe te praat nie.
 - Vrye spraak moet nie gebruik word om haat wat op geloof gebaseer is, te verkondig nie.
 - 'n Mens moet respek en waardering vir die oortuiginge van andere toon.
 - Die vrye woord moet nie onnadenkend gebruik word nie, want dit kan die aanhangers van 'n spesifieke geloof aanstoot gee en dan tot konfrontasie en geweld lei. (10)
- (30)**
- 2.2
- 2.2.1
- Die Hindoes het volgehou dat die terrein van die moskee die geboorteplek van hulle hooggeagte god, Lord Rama, was.
 - Die tempel is afgebreek om 'n moskee te bou.
 - Daar is enkele argeologiese bewyse om die Hindoes se aanspraak te ondersteun.
 - Die Moslems het volgehou dat 'n moskee, genaamd Babri, meer as 500 jaar gelede in Ayodhya gebou is; daarom behoort die terrein aan hulle. (6)
- 2.2.2
- Die howe in Indië het enige aktiwiteit op die terrein verbied totdat die saak opgelos is. (2)
- 2.2.3
- Hulle moet gesprekke voer en tot 'n praktiese vergelyk oor die terrein kom.
 - Hulle moet leer om mekaar te verdra, en moet verdraagsaamheid onder hulle volgelinge aanmoedig.
 - Hulle kan hulle plekke van aanbidding op dieselfde terrein bou en leer om op een terrein te aanbid.
 - Hulle kan 'n staande interreligieuse komitee stig wat die situasie kan monitor en die betrokke partye van raad kan bedien. (6)
- 2.2.4
- Hulle het gesien hoe hulle parlementêre verteenwoordiging van 2 na 86 toegeneem het in die verkiesing wat op die oproer gevolg het. (2)
- 2.2.5
- In 2002 was daar geweld dwarsoor die provinsie. 500 mense het gesterf en duisende is haweloos gelaat.
 - In 2005 was daar protesoptogte en dié protesoptrede het tot niemand se dood gelei nie. (4)
- (20)**

VRAAG 3

3.1

- 3.1.1
- Terwyl leerstelling/leringe na 'n formele oordra van sistematiese inligting oor 'n onderwerp verwys, is dit vir alle praktiese doeleindes sinoniem aan 'doktrine'.
 - Die twee terme kan uitruilbaar gebruik word.
 - Anders as 'doktrinêr', wat 'n negatiewe konnotasie het, het 'doktrine' nie noodwendig enige negatiewe betekenis nie. (4)
- 3.1.2
- Die woord dogma kom van 'n Griekse woord 'dogma', wat oorspronklik 'voorkoms' of 'mening/opinie' beteken.
 - Vandag het dit twee betekenis wat op ons betrekking het.
 - Die eerste betekenis is 'n 'beginsel, leerstelling of stelsel daarvan' soos dit deur 'n gesamentlike religieuse owerheid vasgelê is.
 - Alhoewel dit baie ooreenstem met leringe en oortuiging in betekenis, het 'dogma' 'n bykomende konnotasie van gesamentlike religieuse owerheid .
 - Die ander element van dogma is dat dit deur die gesamentlike religieuse owerheid voorgestel word soos wat dit in goddelike openbaring gegrondves is.
 - Daar is egter geen absolute afsnypunt tussen leringe en dogma nie.
 - Die tweede betekenis van 'dogma' is ' 'n arrogante verklaring van opinie'. (4)
- 3.1.3
- Die woord 'gelykenis' verwys na 'n storie wat vertel word om 'n godsdienstige beginsel te illustreer of om 'n antwoord op 'n godsdienstige vraag te gee.
 - Dit is gewoonlik baie kort en bevat 'n definitiewe moraal/sedeles.
 - Dit stem baie ooreen met 'n lering.
 - Die grootste verskil lê daarin dat 'n gelykenis as 'n kunsvorm aangebied word. (4)
- 3.1.4
- Die woord 'mite' kom van die woord 'mythos' wat 'woord' of 'fabel' beteken.
 - Dit verwys na daardie godsdienstige stories waarin diepe waarhede oor die skepping, lewe en dood geopenbaar word.
 - In die alledaagse gebruik verwys die term na iets wat nie waar is nie.
 - 'n Mite probeer nie noodwendig 'n morele punt maak nie.
 - Dit vorm egter die basis van leringe en selfs van dogma in sommige godsdienste.
 - Mites is heilige stories wat verduidelik waarom die wêreld is soos dit is en ook die aard van menslike ondervindinge.
 - Dit word as heilig beskou omdat dit van die geestelike ryk afkomstig is.
 - Byvoorbeeld: Die meeste godsdienste het mites wat verduidelik hoe alles geestelik geskep is en wat met mense sal gebeur nadat hulle gesterf het. (4)

3.2

- Die woord hermeneutiek is afgelei uit die Griekse woord *hermeneuein*.
- Die Griekse woord *hermeneuein* beteken om te vertolk/interpreteer of het te doen met vertolking/interpretasie.
- Dit beteken die interpretasie van heilige tekste.
- Die woord teks sluit nie mondelinge godsdienstige tekste uit nie.
- Dit behels om na 'n geestelike teks in sy konteks te kyk en al die faktore te oorweeg.
- In ATG-lering word deur die gesproke woord gekommunikeer en dit word nie neergeskryf nie.
- Tydens die interpretasie van 'n teks probeer ons ook om die betekenis daarvan te verstaan deur hermeneutiese beginsels toe te pas.

(10)

3.3

**[Die kandidaat kan enige sekulêre wêreldbeskouing kies.]
(In hierdie memorandum is sekulêre humanisme bespreek.)**

- Die term (humanisme) was oorspronklik 'n religieuse term.
- 'n Humanis gedurende die Renaissance-tydperk was enigiemand wat die klassieke letterkunde en opvoeding bestudeer het.
- Dit was toe 'n beweging wat mense aangemoedig het om hulle redenasievermoë te gebruik om openbaring te verstaan.
- In die 19de eeu het die betekenis van humanisme verskuif om ateïsme vir die meeste Engelssprekendes te beteken.
- Die term menslike sekularisme is vir die eerste keer in die 1950's gebruik.
- Die raad vir menslike sekularisme is in 1980 gestig.
- Sekulêre humanisme is nie 'n geloof of 'n dogma nie.

Interaksie/Wisselwerking met godsdienste

- Dit neem stelling in teen alle soorte oortuiging wat na bonatuurlike goedkeuring vir hulle waardes op soek is.
- Mense wat sekulêre humanisme navolg, hou nie vas aan 'n spesifieke godsdienstige oortuiging nie of behoort nie aan 'n godsdienstige gemeenskap nie.
- Dit verkondig die skeiding van die kerk en die staat.
- Dit verwerp die idee dat waardes die eksklusiewe eiendom van godsdienstige instellings is.
- Sekulêre humaniste se siening is dat dit die plig van openbare opvoeding is om aan die waardes aandag te gee.
- Hulle verwerp bonatuurlike aansprake.

(14)

3.4

- Die Christelike geloof het die Tenach (Ou Testament) aanvaar en dit herinterpreteer om sy eie godsdienstige perspektief te vorm.
- Daarna het dit sy eie versameling tekste saamgestel, aanvaar as die goddelike openbaring (die Nuwe Testament).
- Onmiddellik na die dood van Jesus is die goeie boodskap met betrekking tot sy persoon en sy boodskap mondeling oorgedra.
- Binne twee dekades na sy dood is 'n redelike groot hoeveelheid evangelies neergeskryf en gesirkuleer.
- Die Christene is gedwing om hulle grense teen ander sieninge duidelik te maak.
- 'n Korpus/Versameling van geskifte wat absoluut die waarheid is en

goddelik geïnspireer is, moes gekies word.

- Die bepalings van die Christelike geloofsreëls is teen die einde van die vierde eeu geformuleer.
- Die Christelike geloof het ook sy stel totaal verwerpe en lae-orde, niekanonieke Apokriewe. (10)

VRAAG 4

4.1

- 4.1.1
- Dat 'n goddelike wese (god, God of gode) die aarde geskep het.
 - Dat die bestaan op aarde 'n spesifieke doel het.
 - Dat daar 'n verhouding tussen die menslike wesens en 'n spesifieke opperwese is, of tussen die menslike wesens en spesifieke goddelikhede. (8)
 - Dat mense ander skepsels se meerdere is.
- 4.1.2
- Ateïsme is 'n wêreldbeskouing wat die bestaan van goddelike wesens of 'n oppermag ontken.
 - Daar is twee vorme van ateïsme.
 - Naamlik die sagte (neutrale) ateïsme en die sterk (positiewe) ateïsme.
 - Sommige ateïste argumenteer dat dit nie logies is om in goddelike wesens of 'n oppermag te glo nie.
 - Omdat daar geen bewyse is dat sulke wesens of so 'n mag bestaan nie.
 - Hulle sal hulle dan dikwels na die wetenskap wend om die aard van die wêreld en die heelal te verklaar, eerder as om op geloof staat te maak.
 - Vir sommige ateïste verskaf die evolusieteorie oortuigende bewyse dat geloof nie lewe op aarde verklaar nie. (12)
- 4.1.3
- Kreasionisme verwys na die siening dat die skepping deur God soos deur die heilige boeke vertel, as die letterlike waarheid aanvaar moet word.
 - Volgens kreasionisme bestaan daar geen twyfel dat God die heelal as deel van sy goddelike plan vir die mens(heid) geskep het nie.
 - Die drie tekste stem saam dat God die heelal binne 'n bepaalde tyd geskep het.
 - Hulle verwerp die idee van menslike evolusie totaal.
 - Vir hulle is Adam die eerste mens wat deur God geskep is.
 - Daarom is dit onmoontlik dat die mensdom uit laer ordes van lewe ontwikkel het.
 - Om die evolusieteorie te aanvaar, sal vir hulle beteken dat ook ander oortuigende en leringe dan nie sal kan staande bly nie. (10)

4.2

Multigodsdienstige onderwys/opvoeding:

- Multigodsdienstige onderwys/opvoeding moedig respek vir mense van ander gelowe aan.
- Dit berei mense voor om vooroordeel en onverdraagsaamheid opsy te

sit.

- Godsdienstige en etniese konflik wêreldwyd sal doeltreffend aangespreek word indien hierdie rigting ingeslaan word.
- Suid-Afrika het daarin geslaag om etniese konflikte te hanteer deur vooroordeel en onverdraagsaamheid uit te wis.
- Xenofobia is een van die uitdagings wat Suid-Afrikaners in die gesig staar.

Geweldlose kommunikasie en konflikoplossing:

- Help mense om twisgesprekke/geskille te voorkom deur kalm dialoog/tweegesprek
- Om geskille sonder geweld by te lê.
- Oorloë en geskille sal wêreldwyd doeltreffend hanteer word indien hierdie rigting ingeslaan word.
- Suid-Afrika het daarin geslaag om politieke geskille gedurende die oorgang van apartheid na demokrasie op vreedsame wyse by te lê.

Omgewings- en ontwikkelingsonderwys/-opvoeding:

- Bewusmaking van die behoefte om te verseker dat alle mense toegang tot voldoende kos en onderdak het.
- Dat mense basiese menseregte gegun word.
- Die belangrikheid om die aarde en sy hulpbronne te bewaar.
- Growwe skending van menseregte sal in Afrika en die wêreld voorkom kan word indien hierdie rigting ingeslaan word.
- Lewensgehalte sal wêreldwyd verbeter en siektes sal beheer en uitgeroei kan word indien hierdie rigting ingeslaan word.
- Aardverhitting en die vernietiging van die osoonlaag sal voorkom kan word. (20)

TOTAAL: 150